

Dumitru CRUDU:

„Prin teatru, vreau să descriez mecanismele care animă lumea în care trăim”

Dramaturgul Dumitru Crudu s-a născut la 8 noiembrie 1967 în Flutura, Ungheni. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat „Transilvania” din Brașov în 1996. A fost recompensat cu Premiul II la Concursul Național de Dramaturgie, ediția 1999, concurs organizat anual în Republica Moldova, pentru piesa *Crima sângeroasă din Stațiunea Violetelor*, text publicat de Editura ARC în colecția „Cântăreața cheală”, în anul 2001. Este, alături de Marius Ianuș, inițiator al mișcării „Fracturismul”.

Costin MANOLIU: *Când și cum ați început să scrieți piese de teatru?*

Dumitru CRUDU: Am început demult, chiar în timpul liceului, înainte să practic alte genuri literare. Nu-mi găseam mijloacele de expresie, n-aveam „uneltele”, așa că am abandonat dramaturgia. M-am reapucat de scris texte pentru teatru în urmă cu doi ani și de atunci tot scriu. Am scris în jur de 30 de piese.

C. M.: *Din dramaturgia universală, care sunt autorii preferați de Dumitru Crudu?*

D.C.: Mi-au plăcut Sofocle și, desigur, Shakespeare. Mai ales *Richard III*, *Henric IV*, *Hamlet* și *Regele Lear*. Prin intermediul lui Shakespeare am descoperit o lume astăzi dispărută și valorile acelei lumi: noblețea, onoarea, etc. M-a impresionat respectul pentru învins, pentru adversar. Nu există personaje care au cu orice preț dreptate. Viața personajelor shakespeareene e nuanțată, complexă. De asemenea, îmi plac Schiller, Cehov, Beckett, Ionesco și, în mod special, Arthur Miller, care pentru mine e un dramaturg mai important decât titanii teatrului absurdului.

C. M.: *Piese de teatru scrise de Dumitru Crudu se pot înscrie într-un anumit curent?*

D.C.: Primele piese pe care le-am scris au influențe din teatrul absurdului, influențe de care ulterior am început să scap. Cred că un text e original atunci când poți să-ți inventezi procedeele, mijloacele, tehnicile. Împreună cu scriitorul Marius Ianuș din București, în urmă cu un an și jumătate, am înființat un curent literar pe care l-am botezat *Fracturismul* și care vizează poezia, proza și dramaturgia. Încercăm să ne definim și să descriem mijloacele care ne caracterizează. Ulterior, *Fracturismul* s-a răspândit sau, mai bine zis, ni s-au alăturat și alți scriitori tineri.

C.M.: *Citind câteva dintre piesele de teatru pe care le-ați scris, am remarcat că ele sunt inspirate din cotidian, de imediat, de evenimente concrete care au avut loc de curând în spațiul românesc. Nu există riscul ca acest conjunctural să le facă mai puțin atractive după o scurtă perioadă de timp?*

D.C.: S-ar putea. Ceea ce mi-am propus a fost să descopăr realitatea înconjurătoare prin intermediul teatrului. Trăim într-o lume bulversată, confuză. Prin teatru vreau să descriez mecanismele care o animă și să pun anumite probleme, care îi sunt specifice. De exemplu, mă interesează problema „șapilor ispășitori”, personaje caracteristice vremurilor pe care le trăim. Mereu se dă vina pe altcineva. Mereu, un inocent îi absolvă pe ceilalți de responsabilitate, de implicare, de participare. De asemenea, sunt preocupat de „oamenii din umbră”, de fabricarea „realității” de către mass-media, de către lumea politică. Am impresia că, într-o mare măsură, realitatea e tributară ficțiunii, utopiilor. Sigur, există pericolul ca piesele mele să se

începească repede, dar în acest moment așa înțeleg eu a scrie teatru și riscurile mi le asum.

C.M.: *Ați propus textele dumneavoastră anumitor teatre?*

D.C.: În 1999, la Târgu-Mureș, cu ocazia **Dramafest**-ului, s-a realizat un spectacol-lectură cu un text care apoi a cunoscut și o versiune radiofonică, la Radio Iași, în anul 2000. Piesa se numește *Accidentul...* De curând, un teatru din Trieste (Italia) mi-a pus în scenă piesa *America 1*. Un altul, de la Belgrad (Iugoslavia), va monta un text intitulat *O chemare la Roma*. Cei din Italia și Iugoslavia au fost foarte receptivi. Le-am trimis textele, le-au tradus repede și imediat mi-au spus că-i interesează. La noi, în România și Republica Moldova, procesul e mult mai lung și de cele mai multe ori nu are finalitate.

C.M.: *Care sunt titlurile pe care ați vrea să le vedeți în repertoriul teatrelor românești în viitorul apropiat?*

D.C.: *Un recital la trompetă în Făgăraș, care nu va avea loc niciodată, Crima sângeroasă din Stațiunea Violetelor, Salvați New-York-ul.* Sper să fie câțiva regizori români interesați de piesele mele. Oricum, voi scrie mai departe, pentru că nu mă pot opri. În scris văd o intenție morală, fără a fi moralizator. Cum să nu faci rău, cum să te sustragi violenței. Cred că esteticul se degajă de aici.

Costin MANOLIU

Irina NECHIT

Cervantes la răcoare

Tristețea capitalei noastre pline de mori de vânt se întâlnește la Teatrul Național cu vitalitatea și curajul Cavalerului Tristei Figuri. Onorabila vârstă de patru secole a lui *Don Quijote* nu-l împiedică pe celebrul personaj să-și continue bătălia cu nenumăratele măști ale mizeriei, ale cruzimii și atrocității, credința în ideal constituind materia primă din care Petre Bokor și-a construit noul spectacol montat la „M. Eminescu” (adaptare teatrală: Dale Wasserman).

Se știe că Cervantes a avut toată viața încurcături cu justiția, că a stat la închisoare în repetate rânduri și că, aflându-se acolo, a scris versuri, comedii, nuvele, romane pentru a se distra și, înainte de toate, pentru a supraviețui. Protagonistul spectacolului de la Naționalul din Chișinău e un poet, un artist întemnițat, care îi convinge pe frații săi

de suferință – niște pușcăriași ordinari – să interpreteze diferite roluri într-o piesă despre Don Quijote. Cei care au coborât pe ultimele trepte ale degradării, și pe care îi așteaptă ștreangul, descoperă balsamul artei ce reînvie aspirațiile spre noblețe, spre demnitate.

Nebunia creatoare a lui *Don Quijote* îi „contaminează” pe actori și pe spectatori, Andrei Sochircă în rolul principal confruntându-se cu dubla identitate a personajului său ce plămăiește himere și tot el le încarnează. Actorul se apropie de Cavalerul Tristei Figuri cu pietate, fără intenția de a domina universul donquijotesc, ci doar amintindu-ne că acest univers (mai) există. Spre tărâmul viselor Cavalerului din *La Mancha* e îndreptată și privirea *Aldonzei*, sceptică la început, iubitoare în final, când eroina Mihaelei Strâmbeanu acceptă să fie numită *Dulcinea*. Călăuzit